

הלכות תשעה באב סימן תקנ"ד

מאכילין אותו מיד * בדמקום חולי לא גזרו רבנן: הגה (יג) ומיהו נוהגין (ו) [ה] להטענות (יד) כל זמן שאין להם צער גדול (טו) שהיה לחוש לסקנה (טז) והמיקל לא הפסיד: ז' ירחיצה אסורה בט' באב בין בחמין בין בצונן אפי' להושיט אצבעו במים אסור: ח' (ח) [ו] לטבילה של מצוה בזמנה מותרת (יז) * אבל בזמן הזה אין טבילה בזמנה הילכך (יח) לא תטבול בו יוכן נהגו: ט' אם היו ידיו (ע) מלוכלכות בטש ובצואה (יט) מותר לרחוץ להעביר הלכלוך בלא יטול כמו ידיו אלא לפי הצורך להעביר הלכלוך: הגה [ז] ועם עשה צרכיו אם מותר לרחוץ ידיו כמ"כ (כ) וע"ל סימן תרי"ג

ב' מותר ד"ה פסחים י"ד ב' ב"י טעמים י"ג וכת' ב' חופש' בש"י כ"ה י"ח ב' מהר"ק כ"י ל"ה ב' הר"ש ב"ק חפ"ט

שערי תשובה

באר היטב

ויין כל ימי השבוע ולא יתענה צט"ז מהר"ל: (ו) להטענות. כתב הט"ז דזה קאי דוקא אלאחר שבעה אצל חוץ ג' אפילו אמרה אינה צריכה אין לה להטענות ואסור לה להטענות שהרי מחללין עליה שבת כמ"ש סי' ש"ז ו"ש אחר ג' חוץ שבעה כשאומרת צריכה אני שאסור לה להטענות ואחר שבעה אפילו אמרה צריכה אני מהטענה אם לא שהיא קצת חולה וכן הסכמת מהרש"ל ומהר"ל ועיין סי' תרי"ח: (ח) טבילה וכו'. ומהרש"ל ותחוק עט"ז ולמולא ט"ז חופפת מעט דבני סמוך לחפיה טבילה ותעבול. ב"י ועיין סי' תקנ"א סי"ו בהג"ה וביד"ד סי' קנ"ט ס"ד: (ט) מלוכלכות. ונשים המבשלות צט"ז וצריך לרחוץ הנשר אין חשש משהו רחיה ש"ג. נוהגין קצת וילדות למועט מבשר ויין מו' באז ואילך נאמן שצאיתו יום נכנסו העו"ג להיכל

וכתב ברי"י ש' מי שכתב דמינקת שהמיוק חולה והרופא אומר שטעמים מנייקתו גורם שיהי החלב ומיוק לחיות שרי לה לאכול ועי' דבר שמואל סי' ק"ז שכתב אם חולשת המינקת היא רבה כ"כ שאין לה חלב הצריך להניקו והולד אינו רואה לאכול וליתקן כ"ה ממנה וסכנה היא לו האל כל ספק נפשות דוחה שבת ויוה"כ וכ"ש ט"ז שהוא דרננן ע"ש: [ה] להטענות. ענה"ט ועיין בשו"ת סי' כמ"י שחולק על ש"ל כנחשבה שהיה המג"ל והשיג על דריוטיו ודעמו לפסוק דכ"ש"ע דאפילו אם ר"מ חולק על רמב"ן אוליין לקולא בדרננן ומכ"ש שהוא ספק נפשות להקל ודבר שמואל סי' ק"ח נכח שאמר ו' ללדיה הממירו על עמלן כמ"ש הרמ"א כל זמן שאין להם צער גדול וחשש סכנה וכתב דמ' הלל ביו"ד סי' ד' רס"ה דיוולדת שאינה מתענה מ"מ צריכה להטענות איזה שעות וע"ה וביאו ב"ד"ר והכל לפי הענין אם קשה לה קצת אינה צריכה כלל. ועיין בחרון יוסף סי' כ"ה האריך ג"כ מה ומסיק ש"ל להלכה ולמעשה שאם כבר נתרפאה ממשולש לירעה חתונה ותשלים כשאר כל אדם אצל אם

דעיון לא נתרפאה לגמרי או שהיא קצת חולה או חלשה לא תתענה מחוץ למ"ד ואם אירע ביוולדת בריאה שמתענה ומנכסם בנאמץ היום שום חולשה ימירה יש לפסוק שלא תתענה בשארית היום ע"ש וליקוטי פרי"ח א"ח סי' ז' [ז] טבילה. ענה"ט ועיין מהר"ל בשם זרע אמת אם אירע שלא רחצה וחפפה צט"ז בדיעבד יש להמיר שמרחץ ותחוק בנמולא חששה כזו ודיה ע"ש ועיין בשו"ת בנפוק ספר משנת ר"ע בדף ז"א ע"ד ונפלאמי מה שמתמיר על הנה"ט ואין לא ראו בנמ"א שהצט"ט לא חידש דבר רק העמיק זאת בנאות דברי המג"ל ומ"ש ועיין סי' תקנ"א כו' ר"ל ששם מוצא דדוקא אם א"ה בנמולא ט"ז ולא בא לחלוק אלא לפרש הכרח המג"ל לא השיב לו שכן הוא בנמ"א רק לבסוף מוכיר מדברי המג"ל ללמוד ממנו דהחפפה מותרת צט"ז בכל גזווי ולענין כוונת המג"ל שהראה מקום להרמ"א כמ"ש. וע"ש שדרינא דעמו דאף לכתחלה חתוף צט"ז ובנמולא ט"ז חתוף מעט (ואו צריכה לזוהר שלא תלך יתקן לגמרי שדרינן דה טעם ורפ"ש כמ"ש בנפוק) ואם רואה לנהוג כהרמ"א דבאפשר חתוף בנמולא ט"ז יראה להאשה שמתענה שעה אחת בעסק החפפה ויאלץ ידי כל דיעות רש"י והחפפות וכן ראו להורות ע"ש: [ז] ואם עשה צרכיו כו'. ועיין בשו"ת ושב הכהן סי' ג' שהצריך והעלה לדינא צט"ז ויוה"כ אם רואה להסתכל ועשה צרכיו אפילו לא קימה או הטיל מים וספסוף שאז צריך לטול ידיים מזה הדין לכן רוחק עד סוף קשרי אצבעותיו ואף אם בשאר ימות השנה נהג לרחוץ כל היום. אבל אם לא שפסוף שא"ל לטול ידיים מזה הדין רק משום הכין אין לו לרחוץ רק מעט בראש אצבעותיו ואף אם רואה להתמיר שלא לטול ידיו במים כלל יש לו על מה לסמוך כיון שלא הזכירו בש"ע והג"ה אבל אם אין רואה להסתכל רק לנדר אשר יר או לומר דבר שנקדשה אינו נוטל רק מקום המלוכלך אם עשה צרכיו וקנה או הטיל מים וספסוף אבל אם לא קימה ולא שפסוף יש להתמיר שלא לטול כלל ידיו

משנה ברורה

ביאור הלכה

וכוונת דא"ל לאמוד ולשער אם תנא לירי סכנה ע"י שמתענה דאפילו אם אין זה סכנה כיון שהיא בכלל חולה א"ל להטענות. ועיין בליקוטי פרי"ח שכתב דר"ל דמתקמת מאכילין אותה (יח) אבל אם קים לה להיוולדת בגווה דמיתא להטענות דהיינו (טז) שראתה ע"מה בריאה או מחויבת להטענות: (יג) ומיהו נוהגין להטענות וכו'. היינו (כ) אפילו אמרה צריכה אני לאכול ודוקא אחר שבעה (כא) אבל חוץ שבעה אפילו אמרה אינה צריכה אין לה להטענות וכ"ש חוץ ג' (כב) בדודאי אסור לה להטענות: (יד) כל זמן שאין להם צער גדול וכו'. וה"ה אם היא קצת חולה וכנ"ל בסק"ט ואפילו לא אמרה צריכה אני. ועיין בנמ"א שכתב דאפילו במקום שנוהגין להתמיר צט"ז שנדחה יש להקל שלא תתענה. ועיין בא"ר

כשומע עמה עכ"ל ונא לאפוקי מדעת הדין וממ"א משמע שמסכים לדעת הדין שיש להם שמה. ודע ולדעת הט"ז כשהמיוקות ילמוד בעצמה אין צורך אכן בנחת לשון הגמרא ותש"ר בנפוק ט' ששם דעטלים לגמרי ובפרט כשהמיוקות כ' י"ג גדול קצת ומכין אף הע"י מודה דאסור ללמוד כ"ש ע"ש בנפוק דהרעם מפני שמתענה הוא לו כמו שכתב הפמ"ג: * בדמקום חולי וכו'. עיין בספר פתחי עולם דמקום שאין המתלה של חלערי"א חוקה ח"ו יאלץ פחות מכתובתם בכדי אכילה פרס וכן בשניה כמ"ש השיעור' בשו"ע סימן תרי"ח (כ) יש להורות לשאל צט"ז שבה לא נעקר הטעמים לגמרי והחמלה ליבא צני' ומי שיראה להטענות במקום שאין המתלה בשם ח"ו יש ליעזבו ולהאזינו שלא ילך מתענה ביה כל היום ולהכריחו כשיא ישא סביב לחוטמו ופיו מחיבה קאמפער"ר ומעט עשכ

שכתב דאפילו יולדת שאינה מתענה חתונה איזה שעות (כג) אכן אם גם זה קשה לה לא תתענה כלל: (טו) שהיה לחוש לסקנה. ונאמן זה אסור לה להטענות: (טז) והמיקל לא הפסיד. ומכ"ש בחדש חלוש והוא חולה שאין זו סכנה אין כדאי להתמיר [ח"א]: ח' (יז) אבל בזמן הזה. ר"ל שנהגו הנשים ליטול על טיפת דם שבעה נקיים דוקא ממילא אין הטבילה בזמנה ולמה תעבול דהרי מותר עונה לא יוכל לקיים צט"ז: (יח) לא תטבול בו. אלא תרחוץ (כד) ותחוק עט"ז ולמולא ט"ז חופפת מעט קודם הטבילה דנענין סמוך לחפיה טבילה ולענין לבישת לנשים צט"ז עיין לעיל בסימן תקנ"א סי' ג' בהג"ה ובמ"ש ס"ז (יט) מותר לרחוץ להעביר וכו'. דאין אסור אלא רחיה של חטונא ומטעם זה (כה) נשים המבשלות וצריכות לרחוץ הנשר אף דממילא רוחתם גם ידיה מותר: (כ) ועיין לקמן סי'

שער הציצין

(יח) ומה מתוך דלא תקשי מש"כ הרב ביו"ד סימן רס"ה ס"ד וט"ז שאין היולדת יכולה לשמור דהיינו בנאות שראתה עמה בריאה ומש"כ בסימן קנ"ט סי' ו' ותשנה ממנו היולדת מיירי בנחת יולדת שאינה מתענה ע"ש: (יט) ולענין זה נכלל במה שכתב המחבר חולה שהוא צריך לאכול ולאפוקי בנפוק זה: (כ) ט"ז וז"ה: (כא) אף דענין נזכר כשאמרה צריכה אני הא"ר הפסיד דאפילו לא אמרה צריכה אני וכתב הנגדי ישע דכן ראו לפסוק (כב) ט"ז: (כג) שעת"מ: (כד) מ"א ואם לא חפפה צט"ז מותרת בדיעבד לעשות כל החפפה כדין בנמולא ט"ז [שע"ת]: (כה) מ"א בשם ש"ג:

הגהות ותיקונים: א' צ"ל בערב ט"ב: ב' איני: